

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 2 K., za pol leta 1 K. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Oznanila se plačujejo za enkrat 6, za dvakrat 9, za trikrat 12 helerjev od kvadratnega centimetra. Manjše kakor 10 □ cm obsegajoče se ne sprejme.

Gospodarske stvari.

Posestnikom sadnih drevesnic na Dolenjskem.

V članku: „Katera sadna plemena ne kaže na Dolenjskem pomnoževati“ v št. 1. „Dol. Nov.“ iz letošnjega leta 1900, smo povdarjali, da je za Dolenjsko najpriporočljivejše sadno pleme: jabolčno. V istem članku naglašali smo pa tudi, da zopet nikakor ne kaže, v jabolčnem plemenu kar vse sorte v prek pomnoževati, kakoršne komu ravno pod roko pridejo, marveč da se je v tej zadevi držati nekega pravila, in to pravilo je sledeče: pomnožujmo povsod po celi Dolenjskej le tiste sorte jabolok, katere so veščaki leta 1898 v Novem mestu za prave spoznali, ter jih v takozvani normalni sortiment za Dolenjsko skupaj spravili. Ta normalni sortiment je pa sledeči: 1. Dolenjska voščenska; 2. Angleška zimska zlata parmena; 3. Rudeči štetinec ali čebulinke; 4. Velika kaselska rajneta; 5. Blenhajmska

rajneta; 6. Landsberška rajneta; 7. Rudeči češki devičnik; 8. Mašanekar.

Zakaj pa povdarjamo in povdarjamo, da bi se ravno te sorte po celi Dolenjskej, toraj v vseh dolenjskih sadnih drevesnicah pomnoževale in zakaj bi se ne tudi druge? Odgovor je kratek: Zato, da dospemo v veliki meri do sort, od katerih je znano, da prav rade rodé, ter da rodé tako sadje, kakoršno se v sadni trgovini zahteva, ne pa tako, za kakoršno se v sadni trgovini ne mara, kakor na primer za sladka jabolka, zmiko itd. Kakor pri vsakem trgovinskem blagu, tako zahteva se tudi pri sadju, velike množine jednakomernega blaga, enakomernega sadja. Kdor hoče na primer s koruzo, krompirjem ali kakim drugim kmetijskim pridelkom tržiti, ponujati mora velike množine jedne vrste koruze, jedne vrste krompirja itd., ne pa velike množine raznih skupaj pomešanih vrst. In to velja odločno tudi o sadni trgovini v prvi vrsti. Veliko ložje in boljše bode prodal tisti svoja jabolka, kateri bode ponudil celi vagon

PODLISTEK.

Od mrtvih vstal.

(Konec.)

Kako je bila skrbna in delavna, kako pri vsaki stvari varčna, da je svojemu možu gmotno pomagala, ker ni dote k hiši prinesla. Bilo je v začetku res lepo življenje v mali domačiji; ljubezen in sloga sta vladali, in zaslužek je zadostoval za vsakdanje potrebe; toda kmalu je mož obolel in moral je godbo opustiti; z godbo pa je tudi zaslužek minul. Prišli so bridki dnevi pomanjkanja, katere je mož kmalu prestal; umrl je, zapustivši vdovi ljubeznjivega sinka.

Starega Hojarja pa je jela vest peči. Saj on tudi ni bil rojen bogatin, ampak iz navadnega trgovskega pomočnika se je povspjel do bogastva in veljave. Edino na svetu, kar je še ljubil, bila je njegova hčerka Jelica, živa podoba rajne soproge; da se je pa omožila ter vzela ubogega godca proti njegovi volji, ga

je do skrajne meje užalilo. Poleg neizmernega bogastva v krasni palači, obdan od mnogih slug in postrežnikov, čutil se je osamljenega, zapuščenega. Tako blizu je imel hčer in vnučka, in v palači bi bilo rajsko življenje; a ošabno srce ni hotelo nepokorni hčeri odpustiti in jo poklicati v domačo hišo, v bogato palačo; šel je iskati tolažbe in miru tje, kjer ju je najmanj najti.

Ker je bil že prieten, je napravil operoko, potem pa se je podal v širni svet, da bi s potovanjem svoje gorje pozabil ali vsaj olajšal. Izročil se je mogočni ladiji, ki naj bi ga prepeljala v topleje kraje, kamor naše lastavice potujejo, da prezimujejo. Pohlepni njegovi sorodniki pa so natančno opazovali njegovo početje, se veselili, da je hčer zavrgel in zvesto zrlji za tekem barke, ki ga je peljala negotovi prihodnosti naproti.

Prav nič niso bili žalostni, ko so čez nekaj tednov zvedeli, da je bila v onem kraju grozna nevihta, ki je barko ob skale treščila in je veliko potovalcev potonilo. Kmalu po tem dojde

samih voščenk, samih mašanckarjev itd., kakor pa tisti, kateri ponuja tudi celi vagon jabolk, toda znabiti v dvajsetih ali še več vrstah, in naj bodo še tako žlahtne, še tako fine. To skusilo se je že po vseh družih deželah, v katerih je sadna trgovina velicega trgovsko-gospodarskega pomena. In zato sešli so se že zdavno na Ceskem, Spodnje Avstrijskem, Stajerskem itd. možje strokovnjaki, možje veščaki, kateri so se posvetovali ter določili, katere vrste naj se v veliki meri pomnožuje, kateri so določili za svoje dežele takozvane normalne sortimente. Zdaj imamo tudi za Dolenjsko tak normalni sortiment določen, in naših posestnikov sadnih drevesnic je v prvi vrsti gospodarska dolžnost, da le v njemu nahajajoče se vrste jabolk v svojih drevesnicah pomnožujejo, ne pa tudi druge. Zato pozivljamo vse posestnike sadnih drevesnic, da se tega drže, da le v normalnem sortimentu nahajajoče se vrste v svojih drevesnicah pomnožujejo, to je požlahtnujejo, ne pa tudi druge. Cepičev, vrst normalnega sortimenta, udobiti zamore vsak iz drevesnice slavne naše c. kr. kmetijske družbe, iz drevesnice kmetijske šole na Grmu in tudi od drugod. Gledé hrušk pa pač ne kaže drugih vrst po Dolenjskem v veliki meri pomnoževati, kakor tako zvane moštнице. V prvi vrsti tepko, potem Wailer-jevo moštnico, šampansko pečenko, veliko in malo mačjo glavo. Na Dolenjskem fine namizne vrste hrušk pomnoževati ne kaže nikakor.

tudi uradno poročilo o ponesrečencih, v katerem se je tudi Hojarjevo ime nahajalo.

Mej upanjem in strahom so sorodniki pričakovali kak glas o Hojarju, toda zaman. Kaj je preostajalo „od žalosti potrjim“ sorodnikom družega, nego pri sodnji izposlovati, da Hojarja mrtvim pripozna, in da se hranjena oporoka odpre ter objavi. Po dolgem trudu se jim želja izpolni.

Notar je oporoko vpričo vseh vabljenih sorodnikov odprl in prebral. Hojarjev brat je bil glavni dedič, pa tudi ostalim so bile lepe svote pripisane; le Jelica, edina hči, je bila od dedščine izključena. Vsi veseli si zadovoljnega obraza čestitajo. Stari hišni oskrbnik pa je od daleč ves prizor gledal; nihče se ni zanj brigal.

Brat, glavni dedič, ki se je itak lepega deleža nadjal, dal je že popred v bližnji sobi dobro južno pripraviti in je vse dediče povabil, da skupno glažek šampanjca „v večni blagor pokojnega“ izpijejo. Jelica z otročičkom pa

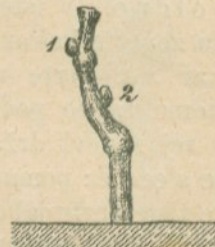
O obrezovanji mladih cepljenih trt.

Vže večkrat opozarjali smo naše vinogradске posestnike na to, kako gre mlade cepljene trte po vinogradih obrezovati, da se jih napačno ne obreže, ter s tem oškoduje. Ker je stvar prevažna in ker je obrezovanje trtja takorekoč pred durmi, hočemo o tem v današnjem listu najpotrebnejše omeniti, ponoviti, namreč to - le:

Se le visoko cepljene in zagrubane trte obrezati gre na palec — čep — treh k večem štirih očes. (Pod. 1.) Poslednje pa le v slučaju, da so pogrubane trte prav močne. Trte, katere so bile že lansko leto tako obrezane, obreže se letos, ako so prav močno zagnale, v prvič tako, ka-

Pod. 1.

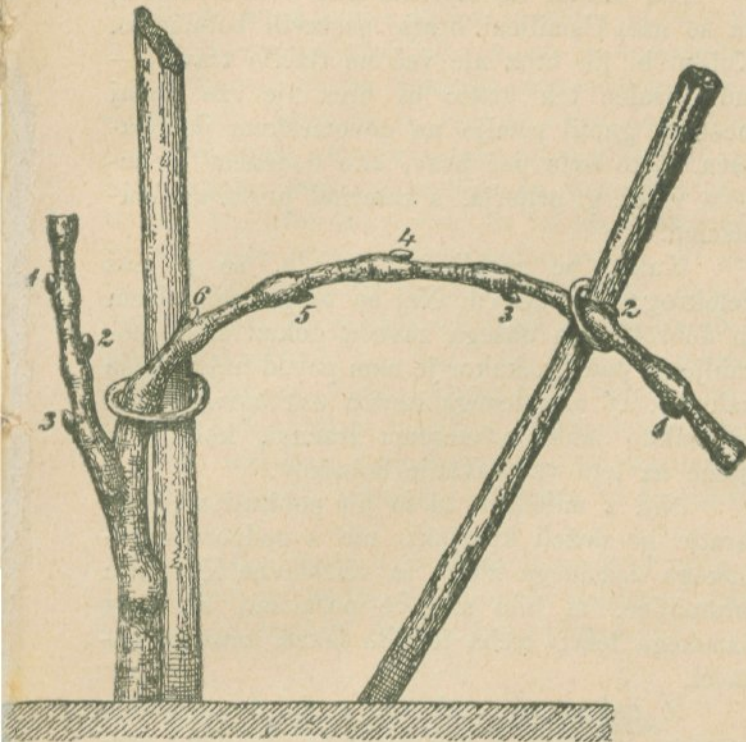
Pod. 3.

kor se jih potem, dokler so močne rašče, leto za letom obreže, namreč na palec treh očes in napnenc (šparon) osmih do desetih očes. Poslednjega poveže se tako, da pride kol

se je počasi iz dvorane pomikala. Kaj jo je vendar privedlo v takih okoliščinah v očetovo hišo, ko je vendar vedela, da jo je oče zavrgel? — Oh, kaj družega, kot iskrena želja, še enkrat očetovo hišo si ogledati, v kateri je tako srečna otroška leta preživela. Gre z otrokom v stransko, manjšo sobo, kamor ji tiho in skrivaj sledi stari oskrbnik. Vstopivši v sobo, ozre se najprvo na očetovo podobo, ki je še vedno na starem mestu visela, neprestano zre vanjo, potem pa spusti otrokovo ročico ter ihté pade na kolena. Mama, jame tudi otrok jokati, ljuba mama, kaj ti je? Klečeča mati se ne zmeni za vprašanje ter potrta strmi v podobo, potem pa sklenjeni roki povzdigne ter glasno zakliče: „Oče, ljubi oče, odpusti mi!“

„Odpuščam ti, saj sem ti že odpustil, draga hčerka“, zakliče za njo globoki, tresoči se glas. Jelka prestrašena vstane, se ozre in objame za njo stoječega očeta. — „Oče, oče, dà, ti si tukaj, ljubi oče!“ Udere se ji potok solz po obrazu, ktereга pritiska na očetove utripajoče prsi.

Podoba 2.

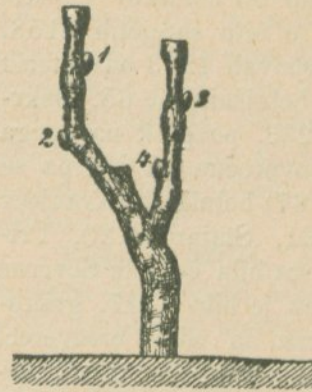
na katerega je napnenec privezan, pod onega, na katerega je deblo trte povezano. (Pod. 2.) Da imamo tukaj v mislih bolj ali manj strmo vinogradsko légo, razumi se pač samo o sebi.

Že cepljene, v prošlem letu sajene trte, obrezati gre le na jeden palček dveh očes. (Pod. 3.) Ravno take, pa že v letu 1898. sajene trte obreže naj vsak ali na dva palčka, vsak dveh očes, ali pa le na jednega, treh do štirih očes. (Pod. 4.) Cepljene trte, katere so bile že 1897. leta sajene, ter v letu 1898. tako obreza-

„Vidim, da je Bog velik, draga moja Jelica, in mogočen, ker je mene, zaslepljenega očeta čudovito rešil smrtne nevarnosti, zato da zopet svojo zavrženo hčer rešim iz bede.“ Kakor v blagoslov, položil je desnico na hčerino glavo, in debela solza zaigrala mu je na upadlem licu. „Ojači se, Jelica“, reče oče, poprimši hčerko za roko, „zdaj greva nase sorodnike pogledat. „Mamica, mamica!“ čuje se glas. „Cegav otrok je to?“ vpraša Hojar. — „Moj deček je, tvoj vnuk, ljubi oče.“

Stari vzame otroka v naročje, ljubko ga ogleduje, rekši: „Dà, očetovo visoko jasno čelo in tvoje prijazne, zveste oči“. — Srčno poljubuje dete, obdrži ga v naročju, hčer pa prime za roko, in tako gredó skozi dvorano v ono sobo, kjer so sorodniki pri dobri kapljici se veselili. Ko vstopijo, je bogataš, brat Hojarjev ravno napitnico končal z besedami: „in se srečno radujemo in veselimo v novem letu. Vsi so trčnili s čašami ter smehljaje pili peneči se šampanjec.

ne, kakor smo ravnokar povedali, obreže naj se pa letos v prvič tako, kakor se jih naj potem stalno leto za letom obrezuje, namreč — na palec treh očes, in napnenec 8 do 10 očes. Kdor svoje mlade cepljene trte bolj obklada, dela to v svojo lastno škodo. Istotako dela pa to tudi tisti, kateri svoje trte manj obklada. Dokazano je namreč, da

Pod. 4.

postanejo cepljene, prav močno rastoče trte rakaste ali rapaste, kakor na Dolenjskem pravimo, ako se jih premalo obklada. To pride pa od tod, ker kaj obilnega redilnega soka, katerega ameriška podloga iz zemlje srka, nadzemeljski evropejski del porabiti ne more, ako v to dovolj očes nima. Toraj pozor na obrezovanje mladih cepljenih trt, da si jih kdo ne pokvari.

Cesar Franc Jožefova bolnica usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu za leto 1899.

Sesto letno poročilo „cesar Franc Jožefove bolnice usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu za leto 1899“ imamo pred seboj. Iz njega vidimo, s kolikim vspehom so se usmiljeni bratje tudi zadnje leto trudili, da zljajšajo trpljenje ubogim bolnikom. Le nekaj hočemo povzeti iz tega poročila.

Mej tem veselim šumom niti opazili niso vstopivšega dozdevnega oskrbnika z otrokom v naročji in Jelko pri roki.

„Bog te usliši, gospod brat“, se oglasi stari Hojar nekako srdito, obrnjen proti zbrani družbi; postavi vnuka na tla, razkrinka svoj obraz, katerega je bil prej prikrival, da so mislili hišnega oskrbnika videti. Silno prestrašeni in iznenadeni gostje iz strahu niti ganili niso, ko je Hojar trdnim glasom nadaljeval: „Oprostite, gospôda, naj se tudi jaz z vami radujem. Nič niste o meni zvedeli, in vendar sem tukaj; mrtvim ste me proglasili, in vendar me vidite še živega, in pravice živeti mi saj ne bote odrekli? Kaj me je pred leti po svetu gnalo, preljuba moja svakinja? Ne moja hčer, ampak moj pretirani ponos, moja trmoglavost, moja odljudnost! — Kaj sem po svetu pretrpel, koliko se boril? Bodi vse to pozabljeno. Morske nevihte, bolezen, obup. — Na morskem bregu zapuščenega, nezavestnega, me je božja previdnost domov pripeljala. Prekratko

Iz leta 1898 je ostalo 55 bolnikov v oskrbovanju, med letom pa je bilo sprejetih 1158, skupaj so jih torej preskrbovali 1213 od katerih je ostalo v novem letu v bolnišnici še 65. Oskrbovalnih dni je bilo 23.233, povprek na enega bolnika skorej 21 dni, povprečno na dan pa se je oskrbovalo skorej (63·67) bolnikov. Kranjcev je bilo 1054, Hrvatov 31, Stajarcev 20, Primorcev 22 i. t. d. Dva sta bila celo iz Severne Amerike, Rimokatoličanov je bilo 1147, grškokatoliških 9, eden luteran in eden brezverec. Ozdravilo se jih je 846, zboljšalo 229, nezdravljenih se je odpustilo 27, umrlo jih je 46. Med 100 sprejetimi je bilo tedaj skoraj 70 (69·74 %) ozdravljenih, ako pa odbijemo nezdravljivo jetiko in ostarelost celo blizo 73 in 19 (18·87%) zboljšanih. Neozdravljenih je zapustilo bolnišnico samo 27, ali prav za prav 20 (1·64%) ker jih je 7 odšlo, ki niso hoteli zdraviti, kakor se jim je velelo. Umrlo jih je med letom 46; če se odbije 9, ki so bili donešeni umirajoči, izmed 100 še ne trije (2·88%).

To je v resnici vspeh, da se moremo čuditi. Ozdravili so se bolniki, od katerih bi tega ne bi nihče pričakoval, tako trdijo veščaki. Zlasti pa se je čuditi operacijam, nož g. dr. Defranceschi-ja ima res čudovite vspehe. Več o tem ne moremo govoriti; predaleč bi nas zavedlo. Poglejte to poročilo! Omenimo samo, da je bilo 29 bolnih za vročinsko boleznijo (tifusom), izmed katerih pa ni niti eden umrl. 24 se jih je ozdravilo, 5 pa še ostalo v bolnišnici. Radi kile jih je bilo operiranih 31: izmed teh je umrl samo eden, ali še ta vsled vnetja pluč in prsne mreže.

je nagibajoče se leto, da bi zamogel vse povedati. Hvala bodi Bogu za vse, kar je na meni storil, in da me je še pravi čas domov pripeljal. Videl sem, kako ste po mrtvem Hojarju žalovali. Bodite veseli in veselite se z menoj, da sem zopet tukaj. Srečno novo leto!“ Tako je gromeče govoril sorodnikom in v roki držéčo kupo šampanjca tako trdo na mizo postavil, da se je zdrobila, in se je šampanjec po belem prtju razlil. Vsa družba je bila kakor okamnena, niti ganil ni nihče.

„Od veselja ste mutasti postali, ljubi moji sorodniki. Hočem Vam čas pustiti, da zopet k zavesti pridete. — V mojem srcu je zopet mir in pokoj. Ljuba Jelka, ostale dni svojega življenja hočem s teboj in tvojim otročičkom preživeti v lepem družinskem redu, kterege sem tako dolgo pogrešal; pojdiva, da bodemo sami“

Sorodniki pa so se poizgubili, kakor sove pri vzhajajočem solncu.

Da, nikdar ne moremo biti dosti hvaležni, da so nam Usmiljeni bratje postavili bolnišnico. Koliko bi jih brez nje več ne tlačilo trave — tudi pisalec teh vrstic bi brez nje vže nekaj mesecev gnojil zemljo na novomeškem pokopališču. Zato bode pač prav, ako dodenem še besede veleč. g. prijorja, s katerimi priporoča bolnišnico.

Kakor se ravidu iz poročila, se je naš delokrog jako razširil. Naj bo to pospeševalcem in dobrotnikom našega zavoda dokaz dobro porabljenih podpor, kakor je nam povod najsrčneješe zahvale. Iz navedenega števila oskrbovalnih dni si vsakdo lahko primeroma zračuni, koliko da stane na leto vzdržavanje bolnikov.

Niti z milodari, ki so jih pobirali naši sobratje po deželi kranjski, niti s podporami visokega deželnega zbora in veleslavne Kranjske hranilnice, ni bilo mogoče poravnati stroškov lanskega leta; treba je bilo iskati zunanje pomoči.

Z najsrčnejšo zahvalo svojo dobrotnikom moramo združiti vnovič prošnjo, da blago prebivalstvo Kranjske naš zavod, ki deluje le v prid dežele, tudi zanaprej izdatno podpira ter nam ohrani kakor doslej tudi v novem letu svojo blagohotnost.

Slišali ste, ljubi Dolenjci, slišale zlasti občine dolenjske, koliko dobrot Vam skazujejo Usmiljeni bratje, koliko troškov Vam prihranjajo leto za letom. V tuje kraje hodijo prositi, da preskrbé brezplačno Vaše bolnike. Neki brat je hodil tri mesece po gorah tirolskih proseč za bolnike v Kandiji, sedaj je šel prositi na Primorsko in dalje v Dalmacijo; drugi išče podpore po Hrvatskem, ker dobe bratje na Kranjskem premalo za toliko bolnikov. Ali jim ne bomo hvaležni? Ali ni dolžnost, da jih podpiramo po zmožnosti v težavnem jih poslu? Občine dolenjske, ne bote-li rade prispevale z vsakoletnimi doneski za kandijsko bolnišnico, ko vendar pomagata s tem le same sebi? Naj bi prišli bolniki v javno bolnišnico v Ljubljano, Trst, Zagreb ali kamor koli, koliko bi morale plačati stotakov! Ako računimo za bolnika samo eno krono na dan, so znašali troški lani za 23.233 11616 fl. 50 kr. Pa kedo ne vidi, da je to veliko premalo. Gotovo so morali bratje potrošiti do 15000 gld.

Ako ne bodo mogli zmagovati troškov, bodo prisiljeni, marsikacega trpina odsloviti brez pomoči, ali pa prositi, da jim vlada dovoli, da bode bolnišnica javna, v kateri se bode računilo, kakor se računilo drugod. In če se to zgodi, slavni občinski zastopi, kakošne troske bode morale plačevati! Dajte sedaj vendar prostovoljno v podporo, kakošen desetak vsako leto, da ne

bode treba pozneje šteti stotakov. Žalostno je zlasti, da so nekatere občine izostale, ki so prej dajale letno podporo, ali pa so jo zmanjšale.

Cujemo, da se nekateri izspodtikajo, češ, saj morajo denar imeti, ker so zidali tako lepo hišo. Za Boga, res so zidali, ali podpiral jih je v tem tuji denar po večini ne naš kranjski. Bodimo jim hvaležni, mesto da bi jim oponašali. Razven tega je na hiši še veliko dolgá, ki ga je treba plačati. Ne bodimo taki bebcí, kakor neki očanec, ki je baje izbleknil modro besedo: Sami naj plačajo — saj sem tudi jaz moral sam plačati. — Očka, kadar bote vi meso zastonj sekali, kakor usmiljeni bratje brezplačno zdravijo bolnike, Vam bomo pa mi kupovalci zastonj postavili mesnico, kakoršne Vi še videli niste!

Prosimo zlasti izobražene gospode v občinskih zastopih, zlasti pa gospode duhovne, naj ljudem reč razložé, in bolnišnico priporočé!

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Novo ministerstvo. Sobotna „Wiener Zeitung“ prijavlja cesarska lastnoročna pisma, s katerimi se imenuje novo ministerstvo. Imenovani so in sicer: dr. Ernest pl. Koerber ministerskim predsednikom in vodjem ministerstva za notranje reči; Zeno grof Welsersheimb ministrom domobranstva; dr. Henrik vit. Wittek železniškim ministrom; Alojzij baron Spens-Booden justičnim ministrom; Viljem vitez Harel naučnim ministrom; Karol baron Cahl trgovinskim ministrom; dr. pl. Böhm-Bawerk finančnim ministrom; Karol baron Giovaneli poljedelskim ministrom. Za ministra brez portfelja sta imenovana dr. Anton Režok in dr. Lenart Pientak, prvi za Češko a drugi za Galicijo. Novo ministerstvo je bilo v soboto predpoludne zapriseženo a popoludne ob 3. uri je imelo že prvo ministersko posvetovanje. Razni listi trdijo, da je nova vlada prepričana, da je narodnostni prepír kriv, da država zaostaja v vseh narodno-gospodarskih zadevah, ter da hoče v odstranitev tega prepíra dovesti razne stranke do sprave. Komaj pa je upati, da se bo tej vladi posrečilo, kar prejšnjim ni bilo mogoče doseči.

Državni zbor se skliče meseca februarja za kratko zasedanje.

Kaj je novega po širokem svetu?

Rusija je pomnožila svojo armado ob afganistanski meji za 80.000 mož, in to tako naglo, da je skoraj verjetno kar se ugiblje, da se pripravlja nekaj resnega med angleško kolonijo pri Heratu.

Ženitev srbskega kralja Aleksandra.

Javno se že govori, da se oženi kralj Aleksander z avstrijsko nadvojvodinjo Marijo Kristino, hčerjo nadvojvode Friderika, ter da dobi v ženitvanjsko darilo Bosno in Hercegovino. Kraljeva mati Natalija pa s to zvezo svojega sina ni zadovoljna ter mu je pisala, naj si izbere pravoslavno nevesto.

Vojna v Afriki. Ves svet z velikim zanimanjem sledi vojski Angležev z Buri. Angleška vojna uprava je naročila v Kruppovi tovarni na Nemškem novih topov, toda nemški cesar je tovarni prepovedal izdelovanje. Buri štejejo sedaj 70.000 mož močno armado, ki je z vsem preskrbljena za več let. — Norveški parlament je dovolil 10.000 kron v podporo onim častnikom, ki hočejo vstopiti v armado Burov. Angleži so v zadnjem času poslali ugodna poročila iz bojišča, a tem so kmalu sledila zopet slaba. Angleški general Buller poroča, da je imel neizmerne zgube. Kaj pa še bo, kedar pridejo Angleži do glavnih postojank Burov. Če izgubijo odločilno bitko, padejo vsi Angleži, 25.000 mož Burom v roke. Ali bo po taki zgubi Anglija še nadaljevala vojsko? Kje bo vzela novih vojakov. Zdaj bodo tudi drugi imeli pogum, z Angležem stare račune poravnati. — Kralj Belgije Leopold je ob enem kralj afrikanskega kraljestva Kongo. Kraljestvo Kongo je kupilo pred leti polovico Sudana od Angležev. To kupčijo so Angleži pozneje obžalovali, in branili Belgiji zasesti kupljeno zemljo. Zdaj, ko je Anglija v škripcih, je Belgija zasedla Sudan.

Cesarski prestol na Kitajskem zasedel je devetletni princ Pu-Chun. Dosedanji cesar Kusang Tsie se je po kitajskih poročilih vladi odpovedal, drugi dan po odpovedi pa je bil že mrtev. Ni znano, se je sam usmrtil, ali so mu drugi pomagali.

Nemško vojno brodovje, ki se ima pomnožiti, bo stalo 4936 in pol milijonov mark. Ta grozno velika svota se mora pokriti v šestnajstih letih.

Piše se nam:

Iz Novega mesta. Došla nam je po šolskem upravnštvu „Glasbene Matice“ naslednja izjava, katero tu doslovno ponatisnemo:

V „Dolenjskih Novicah“ z dne 15. t. m. je dopis iz Novega mesta, v katerem se hoče popisati zborovanje delniškega društva „Narodni dom v Rudolfovem“ z dne 4. t. m., v katerem se pa tudi pozivajo „naši zaslužni narodnjaki, zakaj tako mirno gledajo, kako mlado — sicer tudi narodno društvo — podira nakane starega zavoda“ (čitalnice).

Ne vemo, katere so vse te „nakane“, očito pa je, da je največja jeza zato, ker zastopniki šolskega

upravnštva „Glasbene Matice“ niso glasovali za čitalnični predlog, naj ji društvo „Narodni dom“ zniža obresti njegove terjatve od 3 40/0 na 1% za pet let. Radi tega imenuje one, ki niso za ta predlog glasovali, da ne zastopajo narodnih interesov, ampak separatistične itd.

Koliko so vredna ta očitanja, kaže že to, da se ne oslanjajo na popolno resnico.

Pred vsem ni res, da so „meščani“ glasovali soglasno, naj se čitalnični prošnji ustreže, temuč ravno dva, ki sta zastopala 22 delnic šestih meščanov, sta glasovala proti temu predlogu i jeden z 10 delnicami ni glasoval tudi za ožji i potem sprejeti predlog. Naj se čitalnici na ta način obresti zniža samo za tri leta. Le-ta delničar pa je go pod dr. A. Poznik, ustanovitelj in od začetka do danes predsednik istega delniškega društva, ki je kakor mora priznati dopisnik sam, čitalnici pomagal pod straho, i ki je nje — častni član!

Tudi ni res, da je g. dr. Volčič od zunanjih delničarjev nabral 18 pooblastil, temuč priglasil je v svojem imenu ter ko pooblaščenec domačih i zunanjih delničarjev 20 delnic, za katere pa občni zbor dvoje pooblastil ni pripoznal zastopnika i med tema ravno tisto brzojavno, ob katero se dopisnik toliko spodtika.

Dalje ni res, da se je imenovani upiral za svojo osebo čitalnični prošnji, temuč, kakor smo se iz izrečnih naročil prepričali, je imel proti takim čitalničnim zahtevam glasovati ravno tako, kakor trije odborniki iste čitalnice, katere bi dopisnik rad spravil v nasprotje z narodnimi interesi.

Vsi navedeni so marveč glasovali tako, ker so imeli od svojih pooblaščenec tak nalog i dva, ker sta zastopala „Glasbeno Matico“ in Dol. pevsko društvo, v katerih pravilno sklicanih sejah se je soglasno sklenilo, da se za predlog čitalnični glasovati ne sme, ako se „Glasbeni Matici“ ne zagotovi nadomestek za zgubljeni dividendo slednji lastnih delnic. Tacega obveznega zagotovila ni hotel nikdo dati, bilo je torej glasovati, kakor se je!

To glasovanje pa nikakor ni v kvar resničnim narodnim interesom, kar se razvidi iz naslednjega.

Po § 2. rečenega delniškega društva, ki se je ustanovilo l. 1885., je njegov namen, „da se dogotovi poslopje „Narodni dom“, da se v njem namestijo slovenska narodna društva“.

Tačas ni bilo v Novem mestu še narodnega društva razun čitalnice, a narodno življenje se je vže razvilo tako, da so rodoljubi uvideli potrebo tudi drugih društev, kar dokazuje ravnokar navedeno besedilo pravil. Res se je kmalu potem pod dr. A. Ferjančičem ustanovilo „Dolenjsko pevsko društvo“. To je čitalnici odvzelo skrb i troške za glasbene instrumente i glasbila sploh, za pevovodjo itd. torej do 1000 K in več na leto. Društvo je plačevalo čitalnici več let še neko najemnino od 40 do 100 K na leto, da je smelo v njenih prostorih imeti pevske vaje — ki so pa bile z malimi izjemami prav za čitalnične veselice. Čitalnica se je pač podpirala z vsemi močmi, ker je bilo takrat gmotne podpore silno potrebna.

L. 1897 pa se je menjalo omenjeno plačevanje, ker se je pevsko društvo zadolžilo za blizo 300 K, i menjalo bi se skoro tudi vse društveno delovanje, da se ni početkom l. 1898. ustanovila šola Glasb. Matice.

Velik upljev šole se je pokazal precej prvo leto: število pevk i pevcev se je seve tudi pri veselicah čitalničnih potrojilo, zanimanje za res umetno glasbo je iz male klice čudovito naraslo i doslej proizvajali

so se glasbeni umotvori, na katere malo prej še misliti ni bilo.

Glasbena šola ni postala dobrota samo učeči se mladini iz Rudolfovega, z vse Dolenjske i od drugodi, temuč skrbi pevskega društvu po jedinem pravilnem potu za gotov in boljši naraščaj. Ako se uže mladina ne uči glasbe i petja, ni stalnega pevskega naraščaja. Zato pa nastopa pevsko društvo navadno skupno z Glasbeno Matico i skoro brez izjeme v korist Čitalnici, ki naravno sama o sebi društvenikom ne more podati dovolj duševnega užitka. Vsa navedena pomoč pa Čitalnici ni stala ne vinarja, razun da je prvo polulete šoli prepustila dvoje malih prostorov i star klavir, kader jih sama ni rabila.

Šola se je povečala i ni bilo zahtevati, da bi Čitalnica prostore puščala brezplačno. Nekateri rodoljubi so za šolo darovali delnice Dolenjskega Narodnega doma, katerih bi Čitalnica samo v svoje namene ne dobila nikoli zastoj. Odstopnice skoro vseh darovanih delnic se glasijo tako, da imajo eventualno predku no pravico do njih: v prvi vrsti Dolenjsko pevsko društvo, v drugi novomeška Čitalnica. Namen darovalcev je bil torej gojenje dobrega petja i lepe glasbe na Dolenjskem.

Dividende darovanih i kupljenih delnic naj bi Glasbeni Matici i Dol. pevskemu društvu pomogle plačevati s Čitalnico pogojeno odškodnino za rabo potrebnih prostorov, miz i nekaj stolov, ker instrumente, učila i njih sbrambe imata seve svoje.

Glasbena Matica i Dol. pevsko društvo namreč plačujeta v rečeno svrhu Čitalnici letnih 120 K, ako pa prirediti zabave z vstopnino, imata plačati še gotove zneske, ki se proti drugim društvom razločnujejo le za 5 K ob vsaki porabi.

Razun tega pa sta pevsko društvo i Glasbena Matica zavezana čitalnici pomoči pri njenih veselicah, i Matica jej ima v te svrhe prepuščati tudi svoj koncertni klavir, kar bi v Ljubljani veljalo za vsak pot najmanj 20 K, v Novem mestu pa ničesar — ker bi ga sploh nikdo ne dal! — Čitalnici so prepuščati najeti prostori brezplačno, i ne samo, kadar jih sama rabi, temuč tudi, kadar kakemu tretjemu dovoli prireditve zabave v svojih prostorih. — Svet naj sam sodi, je-li to poraba skoro vseh čitalničnih prostorov?!

Dopisniku je vse to dobro znano, a tako zamolčanje občinstvu, ki razmer ne pozna, gotovo ni v narodnem interesu.

Vidi se kakor da je dopisniku do tega, da škodi šole „Glasbene Matice“. Šola „Glasbene Matice“ v Novem mestu i z njo dejansko preosnovanje Dol. pevskega društva ter vsi poskusi za napredek v glasbi so imeli nasprotnikov prav od početka. Slabega namena vsi nasprotniki niso imeli, temuč nekatere je vodila le nedolžna zadovoljnost do polovičarstva kakor je doslej bilo in nebržnost za boljše; nekateri so nasprotovali pač iz sebičnih ali osebnih namenov, manjkalo ni nasprotnikov iz sovražtva do vsacega torej tudi glasbenega napredka. Taki različni nasprotniki se ne trudijo samo doma, da bi nam odvzeli prijateljev i dobrotnikov temuč vemo za posebne slučaje, kako se je moledovalo drugodi ustno i pismeno, naj se „Glasbeni Matici“ ali Dolenjskem pevskega društvu nedaje omenjenih delnic pa tudi drugih podpor ne. V tem oziru čudno postopanje in napadanje našega načelnika v raznih listih je itak znano, naj bi se ti možje vsaj prijavili s svojimi podpisi! — Različni ljudje so se torej zjediniili v početju dvomljive hvale, da se vstavljajo dobre stvari! — Med katere naspot-

nike se šteje sedajni dopisnik? Odgovori naj si sam! — Gotovo pa je, da se je zastopnikom „Matic“ i pevskega društva tudi pri Čitalnici stavilo vsakovrstnih nestvarnih i neosnovanih zaprek, ne da bi hoteli s tem reči, da so se stavile vselej nalašč i vedoč. Med take zapreke pa je vsekako staviti zahteve, naj se Čitalnici obresti znižajo za 5 let, vsled česar bi prejenjala vsaka dividenda, torej tudi odšel dotični dohodek „Glasbeni Matici“ oziroma Dol. pevskemu društvu 80—100 K na leto. Ako Čitalnica na jedni strani zahteva primerno odškodnino za svoje prostore od društev, ki pomagajo prav njej največ, na drugi strani pa jim odyzame dotičen dohodek, ki se ne da nadomestiti, tedaj je to čudno ravnanje proti načelom, katero moramo zastopati prav z narodnega stališča, dokler nam izobrazba glasbe velja vsaj toliko kakor plesanje ali pa čitanje dnevnikov!

Za najpotrebnejše je sevé skrbeti najprvo! — Ako bi bilo stanje Čitalnično res obupno i bi jej zahtevani znatni popust bil nujno potreben, tedaj bi mi umolknili se svojimi zahtevami tudi ako glasbena šola preneha. V resnici pa ima Čitalnica dolga krog 30000 K na hiši ki nosi i bo še nosila obresti od glavnice 40000 K, od drugih stalnih prihodkov Čitalnici preostane vsako leto znaten dobiček, zlahka bi torej najela posojilo do 3000 K kolikor bodo morda stala popravila, ki niso le za par let temuč tudi za naslednike.

Kazno pa je, da je nekaterim bilo več do tega, da se „Glasb. Matici“ odtegne prihodek, kakor da se Čitalnici zmanjša plačilo. Zastopnik Matic se je namrče po odborovem sklepu proti Čitalničnemu predsedstvu izjavil, da glasuje tudi za petletni popust, ako se Matici zagotovi nadaljni dohodek od njenih delnic po sedajni dividendi. Ako bi Čitalnični zavezniki določno na to pristali, bila bi ista za 4. in 5. leto proti delniškemu društvu na boljem krog 1000 K, Matici pa bi imela za 4 leta zagotoviti največ 400 K, Čitalnica bi imela torej čistega dobička 600 K. Ker se pa tega ni hotelo, tedaj ni težko izreči, je-li tu določi naroden ali kak drug interes! —

Omeniti velja konečno še, kako se je predsednik tuk. „Glasbene Matic“ „na vse kriplje upiral“ Čitalnični prošnji! Isti je predlagal naj se Čitalnici, na nje ne dovolj podprto prošnjo brez izkazov, za sedaj dovolj zahtevani popust obresti le za eno leto, ter da naj Čitalnica prihodnje leto občnemu zboru predloži načrte i proračune potrebnih popravil, da se bode uvidelo je-li popust potreben še za prihodnja leta ali ne. To je bilo torej tisto upiranje s katerim smo ostali v lepí manjšini 3 glasov družčini, v častni kakor smo omenili početkom. Mi nečemo nasprotovati pravim načelom narodne Čitalnice, temuč hočemo da ona napreduje vsestransko, ne pa samo enostransko. Zbrane delnice Dolenjskega Narodnega doma ne bo dobil ob razidu društva nihče kakor prav Čitalnica, ako se bode dala vrednosti delnic primerna gotovost, da se bode tudi naprej gojil glasbeni pouk v pravem smislu. Brez te gotovosti pa seve akcije ne pojdejo iz Maticnih rok ker — gotova pogodba, trdno priateljstvo!

Razvidno je tedaj, da je šola „Glasbene Matic“ skupno z Dol. pevsk. društvem Čitalnici le odvzela delovanje, katero jej je bilo sami nemožno vršiti, da največ za njo deluje, da jej po možnosti daje še primerno odškodnino, ter da jej ravno z nabiranjem delnic Narodnega doma hoče znatno koristiti, ker hoče iste delnice odstopiti njej za garancijo zavoda, ki je

njej sami v največo korist i bi ga torej sama o sebi morala podpirati kolikor se da. —

Ako pa odločujoči može nečejo uvideti te potrebe, temuč, ako se stavi resnemu naprednemu zavodu sto zaprek, ker jej neče takoj izročiti imetje, težko pridobljeno, ako se mu hoče odvzeti stalen dohodek, ne da bi se mu zagotovil nadomestek, ter ako se vdaja v glasbenih vprašanih taki lahki struji, ki je bila enkrat uže popolno zavozila pri pevskem društvu — tedaj moramo varovati naše interese, ki so gotovo največje vrednosti za narodovo izobrazbo.

Upamo, da smo s tem opozorjenim narodnjakom dovolj razjasnili naše stališče, da smejo kakor doslej tudi v bodoče zaupati nam, ki delamo večinoma vže desetletja gotovo nesebično za narodno prosveto i tudi v novomeški čitalnici pač vsaj toliko, kakor nam nasprotni dopisnik.

Šolsko upravnništvo „Glasbene Matic“,
v Rudolfovem 30. jan. 1900.

Dostavek vredništva. Kdor čast. bralcev se za to zadevo kaj bolj zanima ter se potruzi imenovani dopis z izjavo primerjati, bo našel, da je očitjanje nerresnice in zlobnosti nezasluzeno, in da g. predsednik „Glasbene Matic“ dopis po svoje tolmači in obrača. Dopisnik bi rad videl čitalnično poslopje po smislu § 2. pravil „Nar. D.“ skoraj na trdnih negah, to je vsa hudobija. — Sprejeli smo izjavo samo, ker karakterizira pisatelja, kateremu je, kakor videti, dopis ugodno prišel, da je zopet duška dal svoji srčni želji, vse Novo mesto po lastnem kopitu muzikalično izobraziti. Ne spuščamo se v nikake nasprotne dokaze, zato, da bo mir besedij. Nikakor pa nismo v zadregi, kar bomo dokazali, če bo treba.

Izjava.

V dopisu „iz Novega mesta“ v 2. št. „Dolenjskih Novic“ z dne 15. t. m. se omenjajo odborniki čitalnični, češ, da so glasovali o predlogu zastran znižanja obrestne mere delnicam „I. Narodnega doma“ čitalnici v škodo. Podpisani odbor izjavlja, da je interese čitalnične na občnem zboru delniškega društva „I. Narodnega doma“ po odborovem naročilu zastopal njen blagajnik, da torej dotični trije gospodje odborniki niso bili obvezani zastopati čitalnice, in da so torej, ne da bi kršili svoje dolžnosti, lahko zastopali delničarje, od katerih so bili v to pooblašteni.

NOVO MESTO, 7. jan. 1900.

Odbor novomeške čitalnice.

Prilomnja vredništva. Znabiti so to moderni nazori, katerih pa za sedaj javno niso podpisali.

Z Dvora. Cenjeni gospod urednik! Malokdaj se čuje kaj iz našega nekdanj tako živahnega kraja. Tudi danes Vam nimam nič kaj mikavnega poročati. Odkar je nehala tovarna delovati, vlada pri nas smrtna tišina; vse je tiho in mirno. Zadnji čas jeli smo pa vendar premišljevat, kako bi se dalo doseči kak napredek v gospodarskem ali socijalnem življenju. Na poziv gospoda učitelja zbrali smo se skupaj z namenom, da si ustanovimo bralno društvo, zakaj tudi mi kmetje uvidevamo, da je nam potrebno kako poučno berilo, posebno v gospodarskem oziru. Razne nadloge nas tarejo, potrebno je tedaj, da si kaj novih vednosti pridobimo. V to svrho ustanovili smo bralno društvo z imenom „Mir“, ki ima namen vzdrževati raznovrstne gospodarske časopise in druga poučna berila. Pravila

predložili smo visoki deželni vladi, katera so že potrjena. Prvi občni zbor vršil se je dne 14. t. m. v društvenih prostorih poslopja kneza Auersperga. V odbor so bili izvoljeni soglasno gospodje: Stipko Jelenc, predsednikom; Ivan Klinč, podpredsednikom; Dragotin Vokač, tajnikom; Fran Vokač, blagajnikom; odbornikoma pa: Josip Vokač ml. in Ivan Zupančič. Društvo priredi dne 11. febr. t. l. veselico s predstavo „Lokavi snubač“ v korist dijaški kuhinji v Novem mestu in revni šolski mladini ljudske šole v Dvoru; natančnejši vspeh objavi se v slovenskih dnevnikih.

Mlademu, koristnemu društvu želimo vsi iz srca; Bog ga ohrani ter mu nakloni najboljši uspeh!

Domače vesti.

(Odlikovanje.) Občinski odbor na Čatežu je imenoval v seji 11. t. m. veleč. gosp. župnika Karol Hofer-ja svojim častnim občanom; to pa zaradi izvanrednih zaslug za blagor občine, cerkve in šole.

(Umrli) je v bolnišnici Usmilj. bratov 19. t. m. č. gosp. Franc Horvat, kaplan v St. Lovrencu pri Ptuj. Doma je bil v Sv. Križu pri Kostanjevici. N. v. m. p.!

(† Fani Petrič,) obče znana in spoštovana gospodična iz staroznane novomeške rodbine umrla je po kratki bolezni 16. januarja v Novem mestu.

(Zahvala). Preč. gospod Anton Fettich-Frankheim, dekan v Št. Jerneju daroval je za uboge šentjernejske občine 80 kron, katere se bodo na svečnični dan, t. j. 2. svečana t. l. razdelile med najbolj uboge te občine. — Za to izkazano dobroto izreka županstvo v imenu cele občine dobrotniku najtoplejšo zahvalo.

(Volitev.) Pri dopolnilni volitvi v kranjski trgovinski zbornici je bil 20. t. m. namesto umrlega g. Perdan-a izvoljen za deželnega poslanca gosp. Josip Kušar. Isti je izvoljen tudi za predsednika trgovinske zbornice.

(Vodnikova svečanost) vršila se bo v soboto dne 3. t. m. v novomeški čitalnici s naslednjim vspehom: I. Koncert, pod vodstvom društvenega pevovodje g. Ign. Hladnik-a. 1. A. Foerster: „Mladi mornar“, šesterglasni mešan zbor. 2. A. Foerster: „Venec Vodnikovih in na njega zloženih pesmi“, za mešani zbor. 3. J. Stasny: „Variacije za rog in glasovir, igra kapelnik gosp. E. Emeršič, spremlja gospod pevovodja. II. Ples.

(Godba na lok) društva „Mestna godba“ bode igrala 2. t. m. v Škofji loki, 3. t. m. v Ljubljani, 4. t. m. v Beli cerkvi, 10. t. m. pri Zorkotu i v Mokronogu.

(Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Novem mestu) napravi 11. febr. ob polu osmi uri zvečer predpustno veselico s petjem, predstavo šaljive igre „Pravica se je izkazala“ od gosp. dr. J. Kreka, ter z domačo zabavo v spodnjih prostorih.

(Vabilo) k zabavnemu večeru, katerega priredi prostovoljno gasilno društvo v Toplicah dne 18. svečana 1900 v prostorih gostilne gosp. Ivan Sitar-ja. Vspeh: 1. Vilharjeva igra „Poštena deklica“. 2. Petje. 3. Ples. — Začetek točno ob polu 7. uri zvečer. — Vstopnina za ude 20 h., za neude 40 h. — K obilni udeležbi uljudno vabi Odbor.

(Volitve okrajnega cestnega odbora za novomeški politični okraj) se bodo vršile

za sodna okraja Novomesto in Žužemberk dne 15., za za sodni okraj Trebnje pa dne 22. febr. tek. leta.

(C. in kr. vojno ministerstvo) je v sporazumljenju s c. kr. ministerstvom za deželno obrambo določilo, da se letošnji redni nabori ne bodo vršili kakor sicer od 1. marca do konca aprila, temveč od 19. marca do 12. majnika.

(Načelnništvo obrtne zadruge) vabi samostojne mizarske mojstre in pomočnike, kateri žele v učni tečaj na Dunaj, ali si obrtni muzej ogledati; krojaške mojstre in pomočnike za učni tečaj v Ljubljano; čevljarske mojstre in pomočnike za učni tečaj v Novo mesto. Isti naj se v 14 dneh pri obrtni zadrugi zglase. Ako nimajo svojih pripomočkov, se jim bode za podporo posredovalo.

(V šoli Glasbene Maticice) v Novem mestu se po odborovem sklepu prvo poluleteje sklene še le početkom meseca sušca, ker bi se poprej zaradi predpustnih veselic težko vršila javna skušnja v čitalnični dvorani. —

(Občni zbor.) Pri občnem zboru slovenskega bralnega društva v Radečah, ki se je vršil 31. jan. t. l., bili so izvoljeni sledeči gg.: Dr. Alojzij Homan predsednikom; odbornikom pa: Dragotin Pleiweiss podpredsednikom, Vendelin Küssel blagajnikom, Ignacij Klopčič tajnikom, Rudolf Binter knjižničarjem, Ivan Levec in Konrad Rozman, namestnikom pa Viljem Brunschmid in Jakob Slapar.

(Prodaja umetnih gnojil.) Kmetijska podružnica v Novem mestu je prodala dosedaj iz svojega skladišča že 32 350 kg. Tomasove žlindre, 20 000 kg. kajnita in 5.050 kg. Kalijeve soli, skupaj tedaj 57.400 kg. umetnih gnojil. Razun tega se je v Prečenski občini razprodalo 20 000 kg. umetnih gnojil. To je lep dokaz kmetijskega napredka.

(V „Dol. pevskem društvu“) se je sklenilo, prirejati počenši z mesecem svečanom t. l. zabavne večere. Za vsak večer posebej določi se 6 rediteljev, tri dame in tri gospode, kojih naloga je skrbeti za vspeh, prostor, sploh za vse potrebno. — Prihodnji zabavni večer se vrši 17. svečana t. l. v čitalnični dvorani z zanimivim in obširnim vspehom. Pri požrtvovalnosti sotrudnikov, osobito gospodičen, se sme pač z vso gotovostjo pričakovati, da bode večer izborno vspel. Sprožila se je tudi misel, da se na letošnji maskeradi čitalnice upeljejo kaki novi, povsem originalni prizori deloma iz domačih krogov deloma iz širnega sveta, kateri bi zanimali, ob enem pa vdeležencem ne provzročali velikih stroškov. Upati se tedaj sme, da bode v letošnjem predpustu za zabavo vsestransko poskrbljeno!

(Iz Semiča.) II. izkaz milodarov za napravo novih orgelj v Semiču: Preč. gosp. župnik M. Kolar 250 K, gosp. c. kr. poštar Emanuel Kaftan 10 K, gosp. Marko Kofalt 6 K, gosp. Janez Hlupar 6 K 60 h, gosp. Janez Mihelčič 4 K; več posestnikov z Brezove Rebri 20 K 80 h; neimenovan 2 K. — Velikodušnim gosp. darovalcem izreka podpisano cerkveno predstojništvo najtoplejšo zahvalo z iskreno prošnjo, da dobijo veliko posnemalcev.

Cerkveno predstojništvo v Semiču.

(Koncert.) Dne 20. jan. priredilo je „Dol. pevsko društvo“, združeno z moškim zborom „Glasbene Maticice“ koncert s zabavnim večerom. Od „Dol. pevskega društva“ smo že navajeni, da svojo nalogo vsikdar prav dobro reši; večji tuji gostje so že mnogokrat pohvalili naš pevski zbor, rekši, da smemo nanj ponosni biti. Tudi ta koncert se je prav dobro

obnesel. — Nastopile ste tudi gospici Gizela Golia in Marica Rosina, kot pianistinja ter ouverturo „k čarostrelcu“ prav dobro prednašale. — Omeniti nam je pa posebno složne in krasne zabave po koncertu mej plesom. Gospodje pevci so peli umetne in narodne pesmi, pridružili so se jim tudi starejši gospodje in lepa slovenska pesem je navdušila vse občinstvo tako, da tako zabavne večera že davno v čitalnici nismo užili.

— (Veliki živinski semenj) dne 23. jan. v Novem mestu bil je jako živahen. Prignali so na semenj: 70 konj, 900 goveje živine in 4000 prašičev. Trgovcev je bilo posebno za prašiče, pa tudi za govedo precej, kupčija torej živahna. Od tržne živine so na železnični postaji naložili: 12 volov, 1 teleta in 394 prašičev za Predarelsko, Švico, Koroško, Ljubljano in druge kraje na Dolenjskem.

(Uvažanje živine na Kranjsko) je iz sledečih ozemelj Hrvaške in Slavonije prepovedano: a) Zaradi svinjske kuge je prepovedano uvažati prašiče iz okrajev: Jaska, Karlovac, Samobor, Stubica, Kostajnica, Pisarovina, Vel. Gorica in Zagreb (v vel. županiji Zagreb); Klanjec, Krapina, Novimmarof, Pregrada, Varaždin in Zlatar (v vel. županiji Varaždin); Novi, Ogulin, Sluin Sušak, Vojnić in Vrbovsko (v vel. županiji Modruš-Rieka); Bjelovar, Čazma, Garešnica, Gjurjevac, Grubišopolje, Koprivnica in Križevac (v vel. županiji Bjelovar-Križevci); Daruvar, Pakrac in Požega (v vel. županiji Požega); Djakovar in Nasiče (v vel. županiji Virovitica); b) zaradi ovčjih kozá je prepovedano uvažati ovce iz okrajev: Ogulin, Slunj Sušak (v vel. županiji Modruš-Rieka); Brinje, Gospič, Gračac, Korenica, Otočac, Perusič in Udbina (v vel. županiji Lika-Krbava); Ilok, Irig in Stara Pazova (v vel. županiji Srijem).

Živinski promet na železnicah po Dolenjskem l. 1899.

Naloženo je bilo:

na postaji	bikov	volov	krav	telet	juncev in telir	ovac	koza	prašičev
Dobrépolje	1	126	17	102	—	139	1089	504
Grosuplje	—	—	13	11	—	—	—	—
Kočevje	3	91	34	—	—	—	—	2555
Litija	5	1399	115	77	1	—	—	—
Novo mesto	5	13	139	141	9	742	1036	7950
Ortnek	—	10	—	—	—	—	—	94
Radohova vas	7	153	51	46	4	401	16	2452
Ribnica	—	—	14	—	—	—	—	3325
Straža	—	—	—	—	—	—	—	442
Šmarje-Sap	—	—	—	30	—	—	—	—
Trebnje	1	—	18	16	—	—	—	2618
Velika Loka	7	121	94	115	7	—	—	1683
Velike Lašče	—	82	6	—	—	—	—	805
Videm-Krško	6	176	20	—	—	—	—	1776
Višnja Gora	—	175	20	33	—	90	30	—
Zagorje	3	144	6	2	—	—	—	—
Zatičina	11	399	162	289	13	2	85	1521
Skupaj:	49	2889	709	862	34	1374	2256	25,225

(Zveza ptičjih prijateljev) v Novem mestu je nabrala lansko leto 45 K 20 h letnine. Polovica tega zneska — 22 K 60 h — se je odposlala v Gradec, druga polovica se je pa tukaj pridržala v pokritje stroškov za društvene namene. Za krmljenje ptičev itd. l. 1899 se je porabilo vsega skupaj 14 K 94 h, tako da ostane za l. 1900 še 7 K 66 h gotovine. Ker je treba pri sedajni osnovi te zveze pošiljati v Gradec polovico letnine, se je začasni odbor uvažujoč razmere, ki vladajo pri glavnem društvu v Gradecu, izrekel soglasno za to, da se pretrga zveza z glavnim društvom in da se skrbi za potrebno varstvo ptičev zanaprej raje s pobiranjem prostovoljnih doneskov. —

(Preprečena nezgoda) na dolenski železnici. Na železnični progi mej postajo Mirna peč in predorom pri sy. Ani napravila se je 29. t. m. na enkrat prav na tiru 2 m globoka in zgornj 1/2 m široka, pod tir se raztezajoča globina, tako da je en prag bil na jedni strani brez podlage in bi se pripetila gotovo nezgoda, da ni šel mojster L. Mlakar iz Trebnja, zapazil pravočasno pri nadzorovanji proge te globine in poskrbel, da je kmalu potem iz Novega mesta došli dopoldanski osebni vlak to nevarno mesto previdno prevozil. Globino so seveda takoj zasuli. Znano je, da je ondi votel kraški svet.

(Premogokop v Št. Janžu.) V zadnjem poročilu se nam je vrnila neljuba pomota, ktera naj bo s tem popravljena: V zadnjih dveh mesecih dobavalo se je premoga nad 1,115.000 kg., t. j. 11.150 met. centov, in ne 1150. Ker je gosp. podjetnik 15. jan. delavcem in voznikom plačo povišal, nabralo se je že zarano, od 2. ure zjutraj naprej kljub tej hudi zimi toliko ogromno število voznikov, da so do 9. ure dopoldne nad 70 000 kg. premoga razpeljali na železnične postaje Trebnje in Sevnico. Le težavno bilo je skromnemu številu uradnikov vzdržavati red, ter tudi knapje, večina domači fantje, niso izostali, ter zadostno premoga na razpolago stavili. Bilo je pravo romanje videti po cestah o teh voznikih; le žalibog, da so ceste v jako slabem stanju, za katere se nihče ne briga, in bi bilo poprav bolj kot povsod drugod nujno potreba.

— (Premogarji) iz Terbovelj in Hrastnika so imeli 20. januarja v Celji pogajanje o zadevi povišanja plače. Le po velikemu prizadevanju nekterih okrajnih glavarjev so se oskrbniki dali omečiti, ter so delalskim zahtevam deloma ugodili. Vlada je popolni mir. Delo se nadaljuje. Drugače pa je po čeških in moravskih premogokopih; tam pa se niso uravnali, ter so mnogoštevilno delo ustavili. Razni listi trdijo, da je po vseh premogokopih nad 70 000 delalcev delo ustavilo. Sila za premog bo tedaj vsaki hip silno občutljiva postala. Nekaj tovarn je že sedaj radi pomanjkanja kurjave delo ustavilo. Električne in plinove naprave so čas razsvetljave skrajšale deloma omejile. Mnogo šol so zaprli, ker ni kurjave. Vojaki in žandarji so na nogah, vendar za sedaj brez potrebe, ker najboljši mir vlada med delalci; niti po gostilnah ne pohajajo, ampak lepo doma se drže, k zborovanjem in pogovorom pa polnoštevilno dohajajo. Vlada snuje nekake posredovalne odbore; kaj bodo opravili, kdo to ve. Vsekako je za obe stranke silno neprijeten položaj.

(Za I. zasedanje porotnih obravnjav), katere se bodo začele 19. februarja pri tukajšnjem okrožnem sodišču, izžrebali so glavnim porotnikom naslednji gospodje: Valant Fr., pos. in kolar iz Žu-

žemberka; Brulc Jožef, pos. in usnjar iz Št. Jerneja; Badourek Jan., pos. in gostil. iz Kota; Zupan Jožef, pos. in usnjar iz Račjega sela; Kromar Jan., pos. in mlinar iz Dol. vasi; Brudar Mart., pos. in gostil. iz Vin. vasi; Zajc Fr., pos. iz Muljave; Nemanič Mar., pos. in mlinar iz Želebeja; Kersnič Ant., pos. iz Hervače; Zupančič Jan., pos. iz Jezera; Zavodnik Jan., pos. iz Grintovca; Novljan A., pos. in gostil. iz Mirne peči; Gliha Jožef, pos. in mlinar iz Vel. Loke; Lušin Jan., trg. iz Sodršice; Nachtigal Jan., gostil. iz Trebnje; Jerman Fr., pos. in mizar iz Črnomlja; Globočnik Jan., c. kr. notar iz Metlike; Treo Jul., grajščak iz Male vasi; Rajmer Ant., trg. iz Metlike; Majerle Jan., pos. iz Suhe vasi; Muha Ant., trg. iz Metlike; Špendal Ant., pos. in gostil. iz Biške vasi; Kajfež Jožef, pos. in gostil. iz Novega sela; Radenšek Bart. pos. in gostil. iz Boštanja; Gatsch A., trg. iz Kostanjevice; Dr. Karnitschnigg not. kand. iz Kočevja; Picek Fr., pos. iz Ribnice; Verce Jožef, pos. iz Korita; Bučar Jožef, pos. iz Št. Jerneja; Loretič P., poštar iz Nemške loke; Žnidaršič Fr., pos. iz Zdsenske vasi; Pfeifer Jan., pos. iz Leskovca; Repovec Jan., trg., iz Dyora; Fink Fr., tesar iz Poljan; Pirc Jan., pos. i. t. d. iz Podklanca; Zevnik Jožef, pos. iz Male vasi. — Nadomestnim porotnikom izžrebani so nasledni gg.: Appe Jan., pečar iz Kandije; Seidl Fr., trg. iz Novega mesta; Možina Fr., gostil. iz Novega mesta; Knafelc August, pos. iz Kandije; Kastelic Mich. pos. iz Žabjevsi; Guštin Adolf, trg. iz Novega mesta; Pintar Fr., pos. iz Kandije; Zorc Jožef, pos. in gostil. iz Kandije; Oblak Alfons, trg. iz Novega mesta.

(Zveza slovenskih in istersko-hrvatskih županov). Da bode novo društvo, čegar ustanovitev se je na shodu županov tako navdušeno pozdravila, zamoglo začeti svoje poslovanje, treba je, da mu pristopijo člani. Člani morejo biti župani, podžupani in občinski svetniki slovenske in hrvatske narodnosti. Kdor torej le-teh pristopi društvu — in vsaj od slovenskih in hrvatskih županov pričakujem, da storé to vsi — oglasi naj se pri ljubjanskem županu gospodu Ivanu Hribarju, kateremu naj ob enem naznani, kedaj bi po njegovem mnenju najbolje kazalo sklicati ustanovni občni zbor.

Tu sledi nadaljevanje pravil, katerih začetek je bil že v prejšnji številki priobčen:

§ 5. Dolžnosti in pravice društvenikov. — Vsak društvenik je dolžan društvene namene po svoji moči pospeševati in udnino v prvem četrtletji vsacega leta plačati. Vsak društvenik ima pravico udeleževati se društvenih shodov ter tu pogovoriti in nasvete staviti. Redni člani imajo poleg tega pravico glasovati, voliti in voljeni biti. Redni člani prejemajo društveno glasilo brezplačno, podporni člani za znižano naročnino 1 gl.

§ 6. Izstop iz društva. — Vsak društvenik sme izstopiti iz društva kedar hoče, samo da to naznani društvenemu odboru; udnino pa mora za tisto leto še plačati, ako jo je bil dolžan plačevati. Take, ki društvenemu namenu nasproti delajo, sme društveni odbor izključiti. Proti taki izključbi se je moči v 14 dneh pri društvenem razsodništvu pritožiti. Kdor preneha biti župan, ali podžupan, ali pa občinski odbornik, izgubi članstvo ipso jure.

§ 7. Opraviteljstvo. — Društvene zadeve opravljajo: a) občni zbor; b) društveni odbor in c) društveno razsodništvo.

§ 8. Občni zbor. — Redni občni zbor se snide vsako leto meseca avgusta; izredni pa, ako ga skliče odbor, ali zahteva pismeno petina vseh društvenikov in hkrati naznani predmet posvetovanja. V poslednjem slučaju je občni zbor sklicati v 14 dneh potem, ko je zahteva došla društvenemu odboru. Povabila na občni zbor je z dnevnim redom vred vsaj 14 dni prej razglasiti v vseh slovenskih dnevnikih in v društvenem glasilu, vsaj 8 dni prej pa doposlati vsakemu društveniku. Občnemu zboru predseduje načelnik društvenega odbora ali njegov namestnik. Občni zbor je sklepčen, ako je 20 rednih članov navzočih. Če se jih ne snide toliko, se skliče v primernem roku drugi občni zbor, kateri je brez ozira na število navzočih sklepčen, ako se dnevni red ni spremenil.

§ 9. Opravila občnega zbora. — Občni zbor obravnava in sklepa o nasvetih, ki se tičejo preustrojb na polji občinske uprave, o kulturnih in gospodarskih zadevah slovenskega ali hrvatskega naroda, o letnem poročilu in računu, kateri mu društveni odbor in razsodništvo predkladata glede zvišanja ali znižanja društvenih doneskov, o nasvetih društvenega odbora, o premembi pravil in o razhodu društva. Občni zbor voli društvenega predsednika in njegovega namestnika, društveni odbor in častne člane. Društveni odbor se voli za 3 leta; vsako leto pa iztopi ena tretjina. Prve dve leti določa žreb odborove člane, ki izstopijo. Iztopivši člani smejo zopet voljeni biti. Razsodništvo se voli za vsako leto vnovič. Glasuje in voli se z nadpolovično večino glasov. Za sklepanje o premembi pravil in o razhodu društva treba je, da je navzoča polovica vseh članov in skleniti se more prememba pravil ali razhod društva le z dvema tretjinama pričujočih glasovalcev. Pri volitvi se glasuje z listki. Ako je prvo glasovanje brezuspešno, vpelje se ožja volitev. Pri enakem številu glasov odločuje, kedar se glasuje, predsednikov glas; kedar se voli, pa žreb.

§ 10. Društveni odbor. — Društveni odbor ima s predsednikom in njegovim namestnikom vred devet članov. Od teh pripadajo na kronovino Kranjsko trije, na Spodnje Štajersko dva, na Primorsko dva in na Koroško dva. Odborniki volijo izmed sebe tajnika in blagajnika. Odbor si naredi sam svoj opravilni red in se sme razdeliti na odseke. Društveni odbor opravlja vsa opravila, katera niso izrecno pridržana občnemu zboru. Zlasti pa društveni odbor sprejema in izključuje društvenike, sklicuje občne zbere (shode), izvršuje sklepe občnega zbora, vodi blagajnico in knjige, oskrbljuje društveni imetek, imenuje uradnike in služabnike za društvo, nadzoruje in oskrbljuje uredovanje društvenega lista, izdaja zbirke za občinsko upravo važnih zakonov, pošilja peticije in resolucije oblastvom in postavodajalnim zborom, določa odbornike, kateri imajo neposredno nadzorstvo društvenega lista. Odborove seje so tajne. Odbor je sklepčen, ako je z načelnikom vsaj sedem odbornikov navzočih. Sklepa se z nadpolovično večino. Pri jednako razdeljenih glasovih odločuje predsednik.

§ 11. Društveni zastop. — Društveni predsednik, ali če je zadržan, njegov namestnik, zastopa društvo na zunaj. Vsako razglasilo, pismo in potrdilo mora on ali njegov namestnik in še en ud društvenega odbora podpisati. Sejne zapisnike podpisuje predsednik ali njegov namestnik in tajnik.

§ 12. Razsodništvo. — Razsodništvo ima pet udov. Od teh pripadata na deželo Kranjsko dva, na Spodnje Štajersko eden, na Primorsko eden in na

Koroško eden. Razsodništvo razsoja vse prepire, ki nastanejo iz društvenih razmer brez ozira na kak gotov sodni red po svoji najbolji vednosti in vesti neprizi no.

§ 13. Društveni poslovni jezik. — Poslovna jezika društva sta slovenski in hrvaški.

§ 14. Društveni razhod. — Društvo se razide: 1. ako občni zbor to sklene ali 2. ako je politično oblastvo razpusti. V prvem slučaju sklepa občni zbor o društvenem imetku; v drugem slučaju pa pripade imetek „Slovenski Matici“ v Ljubljani.

(† Janez Gregorčič), posestnik iz Lešnice umrl je minoli pondeljek nenadoma. Gredé v mesto, ga je mrtvoud zadel, da je vsled tega padel in umrl. Bil je blagi mož. Bog mu bodi milostljiv!

(Uvod v narodno gospodarstvo), uredil Vekoslav Bukovec. Cena 1 K., po pošti 1 K. 60 h. Lična knjiga se naroča pri M. I. Nerat-u, uredniku „Popotnik“-ovem v Mariboru in se dobi tudi v vseh knjigotržnicah po Slovenskem. O tej knjizici še pri-lično pregovorimo.

(„Narodni gospodar“), glasilo gospodarske zveze. Tako se imenuje nov list, ki izhaja v Ljubljani 10. in 25. vsakega meseca. Člani gospodarske zveze dobijo list brezplačno; nečlanom velja list 4 krone na leto. Prva številka izšla je v 18.200 iztish.

(Današnji list) obsega šestnajst strani.

Razne vesti.

* (Nova nesreča na južni železnici.) Dne 19. jan. sta na mariborskem kolodvoru pri premikanju trčila dva stroja skupaj. Zdrobil se je eden voz, ednemu uslužbencu pa je odtrgana čeljust. Menda so že zopet Slovenci krivi!

* (Tečaj za ednoletne prostovoljce v Gradcu), to je take mladeniče, ki sicer nimajo pravice služiti v vojaki kot ednoletni prostovoljci, pa bi to ugodnost radi dosegli, začne se dne 5. febr. v vojaški pripravnici profesorja Gustava Leinauer-ja.

* (Srebernjaki po pet kron) pridejo v promet koncem marcija. Le nekaj večji bodo, nego so sedanji srebrni goldinarji.

* (Novo leto). Mnogi so z novim letom praznovali tudi že začetek novega stoletja. Posebne slavnosti je ob tej priliki priredil nemški cesar, ki je o polnoči dal obhajati službo božjo in zjutraj imel vojakom govor, v katerem je naznanjal, da hoče vse-kako pomnožiti mornarico. Dayke plačujočemu ljudstvu s tem gotovo ni napravil veselja. — Laški kralj je o novem letu pomilostil mnogo hudodelcev.

* (Žalostna osoda vladarjev). Minolo stoletje je bilo 18 vladarjev umorjenih in sicer 9 pred-sednikov, 3 cesarji, 2 kneza, 2 sultana, 1 šah in 1 cesarica.

* (Strašna smrt). V Neucignu na Zgornjem Avstrijskem je šel dne 13. decembra gostilničar Fran Hausner zvečer na lov. Splezal je na neko drevo, da tam čaka divjačino. Pri tem je zadremal in padel z drevesa. A običal je z nogo v vejah, puška se je sprožila in mu prestrelila trebuh. Zjutraj našli so ga mrtvega, visečega na drevesu s prestreljenim trebuhom.

* (Samomorov) leta 1890 bilo je na Dunaju 403, in sicer 299 moških in 104 ženske. Dva samo-morilca sta bila že nad 80 let stara.

V Novo mesto vračajoča se pisma.

Od 1. do 26. januarja. — Matija Žurman, Za-greb — Reza Avguštin, Colorado N. A. — Johan Stepan, Broklin N. A. — (Johan Stepan, Broklin N. A.) — Matija Plut, Mičigan N. A. — Ivan Bajnik, Möttling (rec.) Edmund von Marenzeller, Wien — Marija Dragman, Novomesto — Franza Hrovat, Rudolfswert — Nežika Žnidaršič, Ljubljana — Franz Demop? Graz — Jakob Kuser, Epenstein Post Weis-Kerchm — Janez Draginc, Calumet N. A. — Franz Kosteinšek, Puntigam b. Graz — Marko Matekovič, Chicago — Agnes Papež, Chicago — Matija Zoran, Pueblo Colo — Jozet Kozina, Pueblo Colo — Janes Radkovic, Sttelton N. A. Martin Potočar, Washington — Johan Klemenschisch?, Oberösterreich — Jože Ko-vačić, Vrh pri Studencu — Gabriel Dragelj, Hof b. a. J. Jožefa Turk, Ljubljana — Terezija Grum, Ljubljana Elizabet Kavčič, Ljubljana — Johana Zajc, Ljubljana — Bartol Vlašič, Rasdrto — Mihel Zilnik, Triest — Aneta Ušič, Trst — Anton Beljan, Budapest — Janko Predovič, Chicago (rec.) — Heinrich Hösserle, Jark-vajs — Stana Šajatovic, Chicago N. A. — Alois Matoh, loco (2) — N. Falkner, hier (2) — Tadas Milkar, Vels (20) — Mici Staric, Ljubljana (10) Alojzij Šepic, Žabjvas (10) — Jakob Jarc, Černembel (30) — Ivan Lukan, Laibach (10) — Regina Preatoni, Novo-mesto (12) — Marija Perme, Rudolfovo (20).

Darovi za novomeško dijaško kuhinjo.

Gospod grajščak K. Germ tri vreče krompirja. G. Jan. Jakše eden mernik fižola. — Nekdo iz Črnomlja 26 gld., gosp. Dom. Janež, župnik 5 gld., gosp. Jos. Plantarič, kapel. 2 gld., gosp. Rih. Dolenc za januarij 1 gld.

Dr. Jos. Marinko.

Loterijske številke.

Gradec	20. januarija	38	64	73	28	36
Trst	27. "	25	79	64	14	9

Oklic.

Firm. 4.
Gen. I.—73.

V tusodni zadrudni register se je na podlagi dne 10. decembra 1899 sklenjenih pravil vpisala tvrdka: „Hranilnica in posojilnica v Št. Rupertu, registrovana zadruga z neomejeno zavezo“.

Ta zadruga ima svoj sedež v Št. Rupertu.

Namen zadruge je, razmere svojih članov v pravnem in gmotnem oziru zboljšavati; zlasti spodbujati varčnost in s svojim zadrudnim kreditom preskrbovati svojim udom v gospodarstvu potrebna denarna sredstva.

Dan, ura, kraj in dnevni red občnega zbora razglasiti je vsaj 8 dni prej v „Slovencu“, izhajajočem v Ljubljani in še v drugih listih, če načelstvo odnosno nadzorstvo (§ 35.) to kot potrebno ali umestno spozna.

Sklepe vsakega občnega zbora razglasuje načelstvo z naznanili, v uradnici nabitimi.

Načelstvo podpisuje v imenu zadruge na ta način, da se podpišeta dva uda pod zadrudno tvrdko. —

Udje načelstva so: načelnik Anton Sedlar, pos in krčmar, Št. Rupert 66; namestnik Tomaž Prijatelj, posestnik, Št. Ru-pert 40; odborniki: Andrej Cerkovnik, posestnik, Trstenik 8, Janez Koren, posestnik, Hom 20, Janez Štamcar, mlinar, Št. Rupert 45, Ivan Dolinar, kaplan, Št. Rupert, Janez Livk, posestnik, Hom 22.

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem oddelek III,
dne 11 januarja 1900.

Učenec dobrih starišev, zmožen v slovenski pi-savi, se takoj sprejme v ključavničarski pouk pri Franc Kajsar-ju, p. Št. Rupert, Dolenjsko.

I z j a v a,

s katero jaz podpisana svoje žaljive besede, katere sem dne 26. novembra t. l. pred pošto hišo o gospoj Ani Kaftan izgovorila, prekličem.

Črešnjevce, dne 13. decembra 1899.

+++ Ana Petrič, po domače Klemenčič h. št. 14,
po meni Fran Del'Cott,
učitelj. (6-2)

Preklic. (27)

Obžalujem, da sem zoper France-ta Hrovat iz Ređerčevasi, logarja v Pogancah, nepošteno govoril glede izbiranja nekih smrek in izjavljam, da ne vem o Fr. Hrovat-u nič nepoštenega.

GOTNAVAS, 18. jan. 1900.

(27) Anton Bučar — Gotnavas 14.

Oklic. Firm. 5. Gen. I.—71.

V tusodni zadrudni register se je na podlagi dne 8. okt. 1899 sklenjenih pravil z dne 2. novembra 1899 vpisala tvrdka: „Kmetijsko društvo v Št. Vidu pri Zatičini, registrovana zadruga z omejeno zavezo“. Ta zadruga ima svoj sedež v Št. Vidu pri Zatičini.

Zadruga ima namen, zboljšati razmere svojih udov v nramnem in gmotnem oziru s tem:

- da oskrbuje svojim udom po najnižjih cenah gospodarske in gospodinske potrebščine vsake vrste, zlasti živino, krmo, umetni gnoj, semena, kmetijske stroje, oblačilno blago, živila, pijačo itd.;
- da kmetijske pridelke, zlasti tudi živino, po naročilu udov taistim kolikor mogoče vnovčuje (v denar spravlja);
- da snuje naprave in naredbe v povzdigo kmetijstva svojih udov in v svrhu ugodnega razpečavanja kmetijskih pridelkov svojih zadrudnikov;
- da ustanavlja na pripravnih krajih zadrudna skladišča

Javna razglasila zadruga se vršijo po jedenkratnem objavljenju v „Slovenca“, „Domoljubu“ in „Dolenjskih Novicah“.

Sklepe vsakega občnega zbora razglasuje načelstvo z oznakami v uradni nabitimi. Načelstvo podpisuje v imenu zadruga na ta način, da se podpišeta dva uda pod zadrudno tvrdko.

Udje načelstva so: Franc Pajk iz Št. Vida, načelnik; France Kastigar iz Št. Vida, načelnika namestnik, Anton Dromelj iz Petrušnje vasi h. št. 7., Anton Zupančič iz Hrastovega dola h. št. 1., Jožef Petan iz Velikih Péc h. št. 11., Franc Zadel iz Št. Vida h. št. 12., Anton Kavšek iz Doba h. št. 29., Franc Zupančič iz Št. Vida h. št. 47., France Strmec iz Bukovice h. št. 21., Matija Kastelic, kaplan v Št. Vidu h. št. 2., Janez Fajdiga iz Sel pri Subračah h. št. 1.

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem oddelek III,
dne 11. januarja 1900.

R A Z G L A S.

Iz gozdne drevsnice v Bršlinu pri Novem mestu se bodo oddajalo letos spomniti sledeče sadike:

400.000	3letnih krepkih smrek;
60.000 presajenih 5	„ „
40.000 . . . . . 2	mececnov;
30.000 . . . . . 2	črnih borovcev;
4.000 presajenih 3	ameriških borovcev;

Sadike se bodo prodajale v drevsnici ali pa primerno zavite in postavljene na pošto ali železniško postajo in sicer 3letne smreke in mececni po 3 krone, presajene smreke in ameriški borovci po 4 krone in črni borovci po 2 krone 40 vinarjev za tisoč (1000) komadov. —

Pismena ali ustmena naročila za te sadike sprejema c. kr. okrajno glavarstvo v Novem mestu, Krškem in Črnomlju, c. kr. okrajno gozdno nadzorstvo v Novem mestu in pa c. kr. gozdar v Novem mestu, Krškem in Črnomlju do 15. marca 1900 pri katerih se morajo naročena drevesca proti potrdilu takoj plačati.

C. kr. okrajno gozdno nadzorstvo v Novem mestu,
dne 24. januarja 1900.

Razglas!

Za napravo novega mostišča na železnem mostu čez Savo v Radečah potrebovalo se bo: ~~28 borovih~~

1.) 840 borovih mostnic po $16/20$ cm debelih in 290 cm dolgih;

2.) 28 borovih obrobni tramov po $10/16$ cm debelih in 600 cm dolgih, in

3.) 14 hrastovih tramičev za delitev mostišča po $10/25$ cm debelih in 600 cm dolgih.

Opomni se, da se sprejemajo ponudbe tudi za ves, samo hrastov les, in da je obrok za ponudbo do 4. svečana t. l.

Pogoji so pilepljeni na javnih mestih v Radečah ter so razvideti tudi ravno tam pri načelstvu.

Dne 4. svečana t. l. popoldne ob 2. uri vršila se bo javna zmanjševalna dražba.

Podjetnik vložiti ima varščine 300 K.

Okrajni cestni odbor Radeče, dne 20. jan. 1899.

Načelnik:

(8) Juvančič:

Preklic. 26-1)

Mi, Janez Kastelic, Franc Knafelc in Franca Joh tem potom preklicujemo našo trditev, da je dobil Janez Golob 5 gl. — Dobil jih je, kakor je on sam po pravici trdil, samo 1 gl. 50 kr.

Vrh pri Podljubnem, dne 15. jan. 1900.

Stanovanje v Kandiji št. 9, ostoječe iz štirih sob, kuhinje, kleti in vrta se odda z dnem 15. aprila. — Več se poizve v trgovini Franc Kastelic-a. (25-1)

Čebele v panjih se kupujejo v vsaki množini, kdor jih ima na prodaj naj se zglesi pri Ivanu Appe v Kandiji.

Oskrbništvo grajščine Ruperčvrh sprejme za svoja skladišča pri novomeškem kolodvoru

zanesljivega magacinerja,

kateri je slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi zmožen. Pismene ponudbe, v katerih je povedano, koliko plačila dotični zahteva, ter so priložena prepisana ponudnikova spričevala, naj se pošljeja gozdnemu mojstru R. Kretinszky v Kandijo pri Novem mestu.

Hiša št. 28. na Brodu poleg **Novoga mesta** je v najem oddati. Ista je v dobrem stanu, na dva konca zidana, ima vrt in vse potrebne prostorije, ter je pripravna bodisi za gostilno ali obrtnijo. Več pove lastnik Anton Janc, na Brodu h. št. 28. Pošta Novo mesto. (33-1)

Mirko pl. Krčelič,

klepar in posestnik v Jaski na Hrvatskem izdeluje

dobre prašilnice ali mehove za trte žvepljati

in so od hrv. slay. gospodarskega društva v Zagrebu za najbolje spoznane. Dve vrste so za na hrbtu nositi, 4 vrste pa za v rokah rabiti. Ceniki z obrisi se pošiljajo franco. (36-1)

Glavna slovenska hranilnica in posojilnica,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

pisarna na kongresnem trgu h. št. 14.

tik cerkve v Ljubljani

sprejema in izplačuje hranilne vloge in

obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$ od dne vložitve do dne vzdige
brez odbitka in brez odpovedi.

Hranilnične knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne
da bi se obrestovanje pretrgalo. (38—1)

Oddaja cepljenih trt.

Kmetijska podružnica v Novem mestu bode oddala iz subvencionirane trtnice na spomlad nekoliko tisoč cepljenih trt sledečih vrst:

1. Za bela vina: laški rizling, beli burgundec, kraljevina, grganja, hrustljati španijol, veltlinec in traminec.

2. Za črna vina: žametasta črnina, modra frankinja in portugalka.

Trte so cepljene poglavitno na riparijo portalis, deloma tudi na rupestris montikola.

Cena za 100 cepljenek znaša 16 K ali 8 gld.

Prošnje za cepljene trte se sprejemajo le od vinogradnikov, ki imajo svoje vinograde v okrajnem glavarstvu novomeškem, in sicer zadnji čas do 15. februarja t. l. Na pozneje došlje prošnje se ne bo oziralo.

Prošnje naj se predlože potom županstev ali pa kmetijskih podružnic.

Kmetijska podružnica v Novem mestu. (9—1)

V Veliki Bučni vasi blizu novomeškega kolodvora je na prodaj, ali se da v najem

nova hiša na dva konca,

z dvema kleti in hlevom; zraven je tudi sadni vrt.

Tudi se prodaja sivalni stroj.

Več pove lastnik Franc Kumar, Vel. Bučna vas, pošta Novo mesto. (15—2)

Kočijaž

neozenjen, trezen in več svoje službe se sprejme na grajščino blizu Novega mesta. — Kje, pové uredništvo tega lista. (31—1)

V i n c e r

se sprejme za v Trško goro, kateri je zmožen na zeleno trte cepiti. — Kje, pove vredništvo Dol. Novic.

Oves „Willkomm“

Ta izvrstna vrsta težkega ovsa obrodi v vsaki zemlji prav dobro in se je pokazala kot najzgodnejša in najrodovitnejša; ima visoko in prav dobro krmilno slamo in ne poleže. Ker se mora ta oves jako redko posejati, zadostuje 50 kg za en oral. Razpošilja se z vrečico vred 25 kg za 4 gld. 50 kr, 50 kg za 8 gld. 50 kr, 100 kg za 16 gld — Vrečice, ki imajo 5 kg pošiljajo se poštine prosto proti vpošiljatvi zneska 1 gld. 70 kr.

Oskrbništvo grajščine Goliče pri Konjicah na Štajerskem.

Sprejme se

◀ d e k l e ▶

pridna, poštena, v prodajalno za kruh in moko v Novem mestu. Dekleta z dežele imajo prednost; večja mora biti tudi pisanja in računstva. — Kje, pove vredništvo tega lista. (29—1)

Hiša na prodaj

v sredi vasi Gaberje, fara in pošta Brusnice. Hiša obsega stanovanje, klet in hlev; pri hiši je skoro oral njiv in tri četrt orale hoste. Cena 500 gld. — Več pove lastnik Matija Luzar, Gaberje št. 15, p. Brusnice. (22—1)

Učenec zmožen pisave in računstva, se takoj sprejme v prodajalnico s špecerijskim, manufakturnim blagom in železnino pri Franc Paulin-u v Št. Ruprtu na Dolenjskem. (32)

Učenec se takoj vsprejme v trgovini z železnino in špecerijami. — Natančnejše pogoje podá Franc Gustin v Metliki. (24—1)

Stev. 559.

Razglas!**Občni zbor**

prve dolenske posojilnice, registrirane zadruge z neomejenim poročtvom v Metliki
skliče se s tem

na dan 2. februarja 1900 ob 9. uri dopoldne
v pisarno mestne občine Metlika.

Ako pa k temu občnemu zboru dovolj povabljenih v smislu § 39 posojilničnih pravil prišlo nebi, bode drugo zborovanje dne 25. februarja 1900 ob isti uri in na istem kraju z dostavkom, da se bode ta dan čez na dnevni red stavljene predmete brez ozira na število navzočih društvenikov sklepalo.

Dnevni red na občnem zboru je sledeči:

1. Nagovor ravnatelja.
2. Poročilo blagajnika.
3. „ nadzorstva.
4. Potrjenje računa za leto 1899.
5. Predlog bilance.
6. Volitev ravnateljstva in nadzorništva.
7. Predlogi društvenikov.

Opomba: Vioge obrestujejo se tudi po novem letu po 4½%, brez odbitka novega rentnega davka.

Nadzorništvo I. dol. posojilnice v Metliki,
dne 11. januarja 1900. (11—2)

Cepljenke

izvrstno zaraščene in čiste, prve vrste, kakor laški rizling, burgundec, muškatelec, žlahtnina (španjol), kabernet in portugalka. — Za Istro: negrara, teroldiga, brzamin. — Trte za namizno grozdje: imperijalni in hrustljati španjol. — Podlage: riparija portalis, solonis in rupestris montikola.

Ceniki na zahtevanje brezplačno. (20—2)

Grajščina Raka, pošta Raka pri Krškem.

Hiša je na prodaj iz proste roke v Žabljem vasi št. 17, pet minut od Novega mesta. Obstoja iz treh sob, kuhinje s štedilnikom, prodajalnice, novo zidanega hleva in dveh svinjskov; poleg hiše je tudi lep sadni vrt. — Več se izvé ravno tam. (1—2)

V najem se da kovačnica

na vodi s kladvom in brusom. Ista se nahaja ob cesti, blizu železnice. Več pove Janez Sitar na Mirni pri Trebnjem. (16—2)

Imam na prodaj čez

100 veder čespej za kuhanje, veder po 2 gl. 75 kr.
in 400—500 litrov slivovke,

dobre in zdrave, domačega pridelka po 60 gl. 100 lit.
Več pove Matija Te avc, posestnik Velka vas št. 23,
pošta Leskovec, Dolenjsko. (17—2)

P. n.

Usojam si slavnemu občinstvu uljudno naznaniti, da sem otvoril

**trgovino v novi hiši
poleg železnega mosta,**

v kateri se bo nahajalo vedno sveže špecerijsko in barveno blago, železnina, vsakovrstno orodje, semena itd.

Priporočam se tem potem za cenjeni obisk in zagotavljam točno in solidno postrežbo, z vedno dobrim blagom po najnižjih cenah.

Stara prodajalna ostane odprta, ter bode tržila, kakor doslej.

Kandija, dné 2. januarja 1900.

Z velespoštovanjem

(21—2)

F. Kastelic.

MESTNA HRANILNICA V NOVEM MESTU

sprejema vloge **vsak dan dopoldne** proti **4%** obrestovanju od 1. prihodnjega meseca ter ravno tako izplačuje iste, ter računi obresti do zadnjega dne preteklega meseca.

Rentni davek plačuje hranilnica sama, tako da dobé vlagatelji **polne 4% obresti.**

Stanje vlog K 1,344.603.

Stanje hipotečnih posojil K 1,010.000, stanje meničnih posojil K 101.777, stanje vrednostnih papirjev K 96.336, stanje rezerve K 19.563.

Denarni promet **prvih deset mesecev** znašal je **K 2,601.298-02.**

V mestno hranilnico v Novem mestu se nalaga po c. kr. sodiščih **pupilarni** denar.

Mestna občina Novo mesto jamči poleg položene var čine **10.000 glđ.**, ki je vinkulovana za varnost vlog in obresti sploh z vsem svojim imetjem.

Ravnateljstvo.

MOHAR, predsednik.

PERKO, pis. ravnatelj.

Naznanjam, da imam v zalogi vedno frišno in trpežno blago vsake vrste za častite gospode duhovnike.

Tudi slav. p. n. občinstvu naznanjam, da imam v zalogi vsake vrste moderne štofe ter tudi nepremoljiv tirolski ločen za haviloke.

Tudi imam narejene haviloke vsake velikosti za gospode in dečke po nizki ceni.

Dijakom znižane cenel

JAKOB MIKOLIČ,

— krojaški mojster. Novo mesto, Veliki trg št. 92 —

priporoča se preč. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne obleke, posebno

talarje, površnike itd.

po najokusnejšem in najnovejšem kroju. — Izdelujem vsako, v to stroko spadajoče delo natančno po meri.

Priporočam se preč. duhovščini, da me blagovoli počastiti s cenjenimi naročili, zagotavljajoč, da bom vedno skrbel, da izročim vsako naročilo v največjo zadovoljnost prečastitih naročnikov.

Slav. p. n. občinstvu priporočam svojo dobro urejeno

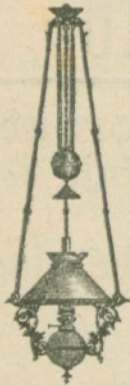
krojaško delavnico,

v kateri delajo najboljše delavske moči; zatorej se jamči za elegantno, lepo in moderno izvršitev naročil, kakor tudi zato, da se vsaka v moji delavnici narejena obleka lepo prilaga.

Luč prihodnosti!

Auer Gazolin svetilke

nadkriljujejo vse dosedanje, in je razsvetljava izdatno ceneja od petroleja in acetilena.

Reference na razpolago!
Popolna garancija.

Zalagatelj

Jos. Medved, Novo mesto,

Veliko zalogo

po dunajskem kroju
izgotovljenih oblek,

za dečke in dorastle, kakor tudi
po meri izgotovljene
priporoča

Djakom
znižane cene!

Jos. Medved,
Novo mesto.

Šivalne stroje in kolesa

le prve vrste,
plačilni
v mesečnih rokih,
priporoča

Jos. Medved,
Novo mesto.

Magrobne vence

s trakovi,

v veliki izbiri,

priporoča

Jos. Medved,

Novo mesto.

Zakaj so še ljudje, kateri Kathreiner-Kneipp-ovo sladno kavo ne rabijo, akoravno je tako dobrodišeča in zdrava kavina pijača?

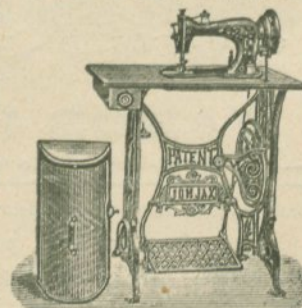
Ker še vsi ne vedo, katere velike prednosti ima Kathreinerjeva kava, katera skozi en ekstrakt bobove rastline duh in okus bobove kave zadobi. Taista toraj združi in neprecenljivi način dobre zdravju delujoče lastnosti domačega sladnega preparata z preljubljenim duhom bobove kave. Kathreiner-Kneippova sladna kava služi posebno za primes k bobovi kavi, diši pa tudi ako se sama porabi. Dobi se povsodi, ne sme se pa nikoli odprta prodajati in je samo pristna v znanih izvornih zavojih z podobo župnika Kneippa in z imenom »Kathreiner«.

Čemu v Ameriko,

ko si doma lahko denarja zasluži, kdor zna pisati in brati in mu je resna volja truditi se. — Vprašanja o tej zadevi pošiljajo naj se v zaprtih pismih z napisom: „Ne v Ameriko! poste restante, Ljubljana.“ (10-2)

Trgovskega učenca,

dobrih starišev, s primernimi šolskimi vednostmi, sprejme v poduk Friderik Skušek, trgovec v Metliki,

Janez Jax-a

najstarejša
in največja
tovarniška zaloga

šivalnih strojev

v Ljubljani, Dunajska, cesta št. 13.

Zastopnik za Dolenjsko
Friderik Skušek,
trgovec v Metliki. (210-12)